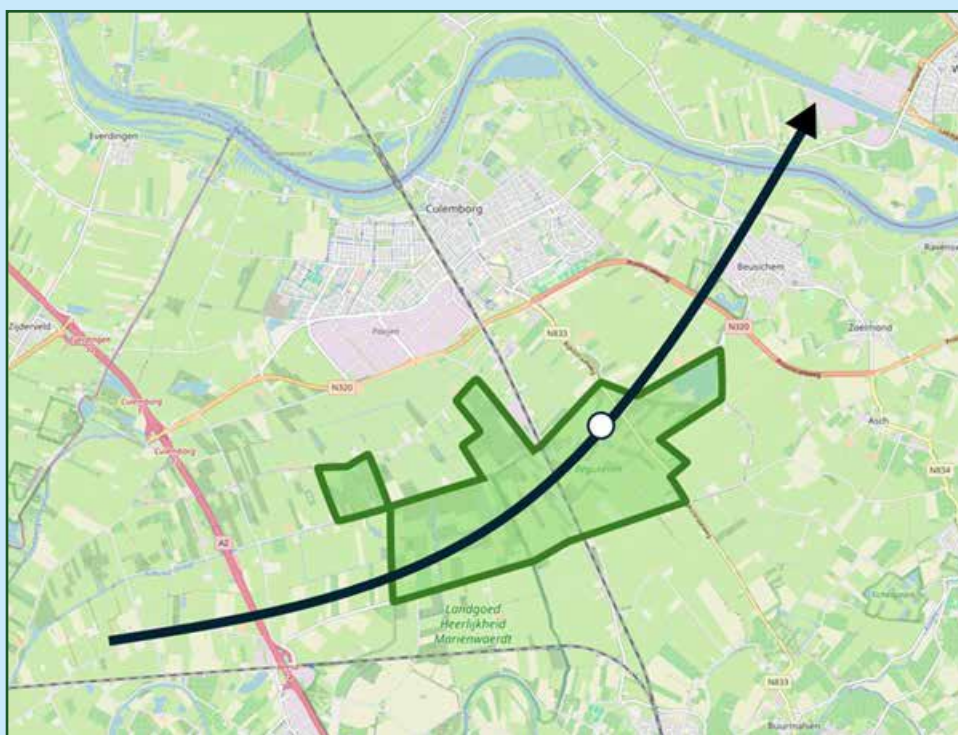

Trektellen in de Regulieren

Voorjaar 2025

door Bas Engels, fotografie Eirik Kersten

De Regulieren: wie kent het niet? Een natuurgebied gelegen tussen de Zeedijk, de Hennisdijk, de Zwarte Kade en de Bisschopsgraaf, ten zuiden van Culemborg. Tussen 1974 en 1983 is het gebied ontstaan uit een ruilverkaveling, en sindsdien is het een oase van rust voor veel plant- en diersoorten geworden.

*Figuur 1
Overzichtskaart van de mogelijke trekroute over de Regulieren (zwarte pijl) tijdens het voorjaar. De reeks aan natuurgebieden (groen) zou een mogelijke verklaring kunnen zijn voor deze route. De telpost in de Regulieren (witte stip) geeft een mooi overzicht van deze route.*

Waarom trektellen in de Regulieren?

Sinds enkele jaren (en wellicht zelfs al langer) bestaat het vermoeden dat er een mogelijke trekroute in het voorjaar over de schakel van natuurgebieden is gelegen, bestaande uit (van west naar oost) Mariënwaerd, Leidsche Hoeven, de Regulieren, en Molenkampen (zie figuur 1). Dit vermoeden wordt jaarlijks bevestigd door het aantal meldingen van bijzondere vogelsoorten in deze gebieden, zoals roodpootvalken, zwarte ooievaars, en zelfs dwergarenden. Voornamelijk roofvogels lijken veelvuldig op trek boven deze gebieden te worden gezien.

In het najaar van 2024 is gezocht naar een geschikte locatie om deze mogelijke trekroute in kaart te brengen. De Regulieren bleek een zeer geschikt gebied, gezien de openheid van het landschap en het gebrek aan (geluids)verstoringen. In overleg met de beheerder Geldersch Landschap is besloten om de nieuwe telpost te midden van de weilanden in het centrale deel van het gebied aan te wijzen. Tijdens het voorjaar van 2025 (april en mei) zijn verspreid over **20 ochtenden en/of middagen** in totaal **ruim 89** uur trekkende vogels over de Regulieren geteld. Dit heeft geresulteerd in ruim 18.100 exemplaren migrerende vogels, verdeeld over maar liefst 94 vogelsoorten. Dit artikel bevat een verslag over een selectie van de resultaten.

Steltlopers

Tijdens de migratie in het binnenland volgen steltlopers doorgaans grote rivieren als trekroute. Desondanks zijn er in het voorjaar 13 soorten vastgesteld. Het merendeel van deze soorten zijn slechts met enkele passages vertegenwoordigd, zoals **goudplevier**, **bontbekplevier**, **kleine plevier**, en **regenwulp**. Van enkele soorten zijn meerdere vliegbewegingen gezien: **grutto's** werden veelal opgepikt boven de weilanden ten zuiden van de Regulieren, en volgden een strakke lijn richting noordoost, maar passeerden hierbij weinig tot niet het gebied. Soorten als **tureluur**, **zwarte ruiter**, **oeverloper**, en **watersnip** vlogen doorgaans recht over het gebied, strak richting noordoost. De meest opvallende soort was **witgat**: een soort die maar in lage aantallen op trek wordt vastgesteld vanaf de telpos-

Kleine plevier

ten langs de Lek. Exact 150 exemplaren zijn waargenomen in de (voornamelijk) eerste en tweede week van april. Op 6 april werd het hoogste aantal vastgesteld, namelijk 46 exemplaren.

Visdieven

Opvallend waren de vliegbewegingen van **visdieven** over de Regulieren. Vanaf halverwege april werden zo nu en dan enkele exemplaren in noordoostelijke richting opgemerkt. Doorgaans hadden deze vogels een vlieghoogte van ca. 100+ meter, waardoor ze duidelijk op trek waren. Later in het seizoen werden ook veel vliegbewegingen noordwest-zuidoost waargenomen. Dit zijn mogelijk lokaal broedende visdieven aan de Lek die richting het binnenland vlogen om aldaar te foerageren.

Reigers & lepelaars

In de vroege ochtend werden vaak kleine groepen **blauwe reiger** en **grote zilverreiger** laag boven de Regulieren gezien. Deze groepen hebben mogelijk in het gebied geslapen, of ergens direct ten zuidwesten hiervan. Later op de ochtend en in de middag werden ook wel reigers opgepikt. Maar die vlogen doorgaans erg hoog (ca. 150+ meter). De **purperreiger** is lokaal een schaarse soort, en is ook tijdens de trek niet vaak vastgesteld. Vooral begin mei werden enkele exemplaren gezien die strak over het gebied richting noordoost vlogen. Meestal werden de vogels boven de eendenkooi opgepikt,

Lepelaars

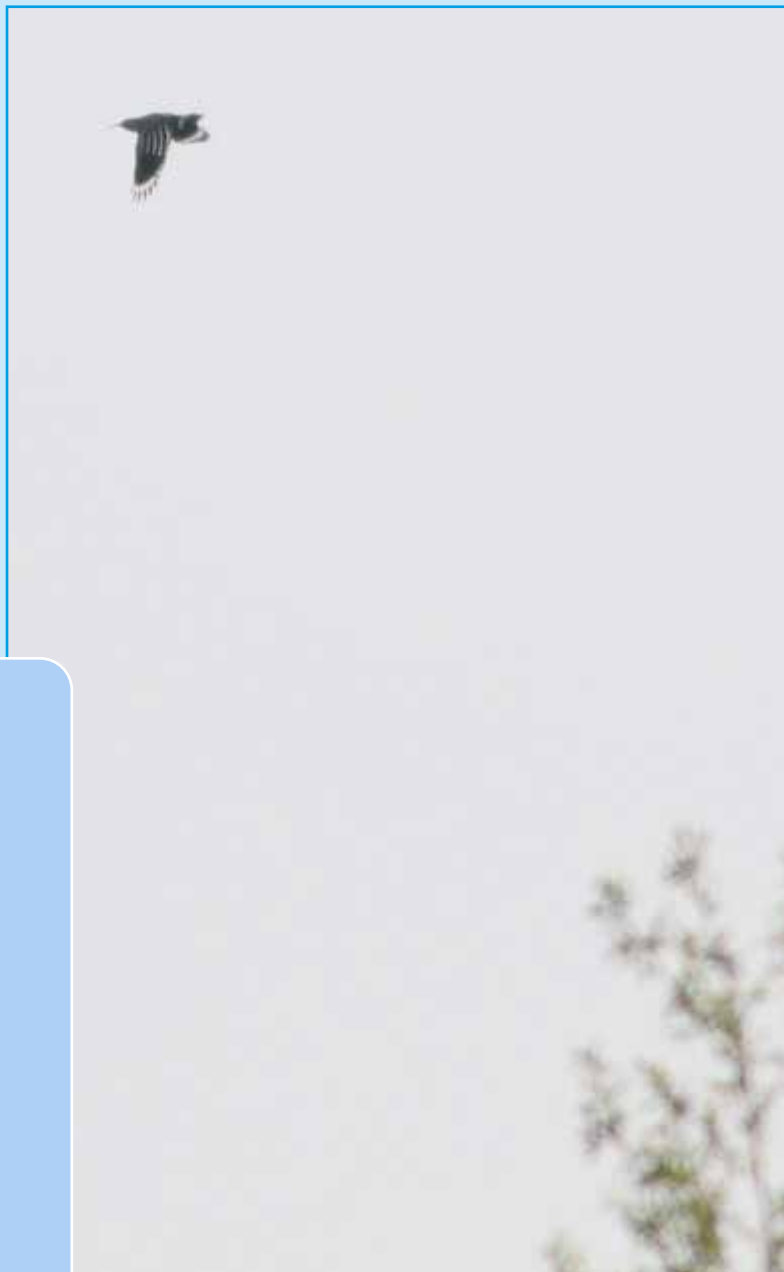
en vlogen hierbij in een strakke lijn richting de Molenkampen. Lokaal waren één à twee individuen aanwezig die vaak in het gebied aan het foerageren waren.

In totaal zijn er 33 exemplaren van **lepelaar** boven de Regulieren geteld. Meestal vlogen deze vogels in duo's over het gebied, maar soms ook in kleine groepen. Ze leken duidelijk de Regulieren als trekroute te gebruiken, aangezien ze strak over de telpost richting noordoost vlogen.

Hop

Op 12 april is een **hop** op trek boven de Regulieren gezien: een droomsoort om vanaf een telpost waar te nemen! De vogel werd boven de eendenkooi opgemerkt, en vloog in golvende vlucht over het gebied richting noordoost. Aangezien de vogel vrij laag vloog (ca. 10-15 meter) heeft de vogel waarschijnlijk even aan de grond gezeten in het gebied.

Hop

Bruine kiekendief

Roofvogels

Eén van de belangrijkste redenen voor de keuze van de Regulieren als nieuwe trektellocatie, is de mogelijke aanwezigheid van een trekroute van roofvogels. In het voorjaar zijn in totaal 16 soorten roofvogels op trek boven het gebied waargenomen. De belangrijkste groep waren de kiekendieven: in totaal zijn er 78 **bruine kiekendieven**, 7 **blauwe kiekendieven**, één **grauwe kiekendief** en zelfs een **steppekiekendief** waargenomen. Al deze soorten hadden een duidelijke binding met de Regulieren, en het merendeel van de vliegbewegingen kwam recht over de telpost gevlogen. Vroeg in de ochtend werden ook met regelmaat kiekendieven gezien die in het gebied hebben geslapen. Vooral de eendenkooi lijkt een mogelijke slaappleats te zijn, aangezien daar enkele keren bruine kiekendieven uit opdoken. Later in het seizoen was er lokaal een paartje bruine kiekendief aanwezig dat het beeld van trekken-de exemplaren vertroebelde. Echter, dit paartje was goed te herkennen aan het kleed en enkele ruiende handpennen, en doorgaans hadden deze kiekendieven een afwijkend vlieggedrag.

Een andere opvallende trekvogel was de **visarend**, die met 12 exem-

plaren een bijzondere verschijning was. Daar waar je deze vogel vooral langs de rivier verwacht, gebruikte de soort de Regulieren duidelijk als trekroute. Veelal werden de exemplaren dan ook recht over de telpost waargenomen. Zo nu en dan kwam er een exemplaar met een gevangen vis overgevlogen: een lekkere versnapering voor onderweg.

Soorten, als **rode wouw**, **zwarte wouw**, **wespendief** en **zeearend** werden doorgaans later op de dag op thermiek boven het gebied waargenomen. Alleen wespendief liet een duidelijke binding met het gebied zien, en werd vaak boven de bomenrand ten zuidwesten opgemerkt. Enkele keren waren vogels even kort ter plaatse in de oude eiken ten zuidwesten van de telpost, maar vlogen uiteindelijk het gebied uit richting noordoost. De andere soorten werden vaak op hoogte in noordoostelijke richting gezien. Opvallend was het aantal **smellekens** dit voorjaar, met maar liefst 10 exemplaren in voornamelijk de tweede week van april. Deze soort werd vooral vroeg in de ochtend opgemerkt, en kwam dan op hoge snelheid over het gebied gevlogen. Lokaal zijn veel **torenvalken**

Steppekiekendief

Visarend

aanwezig, maar een kleine 40 exemplaren zijn ook op trek boven het gebied geteld. Vaak werden ze door lokale torenvalken opgejaagd, en uit het gebied verdreven.

Zangvogels

Een schaarse soort is de **beflijster**, waarvan in totaal 33 exemplaren zijn geteld. Het overgrote deel werd opgepikt boven of in de bomen rondom de eendenkooi. Vaak bleven enkele exemplaren gedurende de hele ochtend hangen, maar doorgaans vertrokken de meeste exemplaren in noordoostelijke richting. Enkele noemenswaardige lijsterachtigen die als trek zijn genoteerd zijn soorten als **tapuit**, **paapje**, **roodborsttapuit** en **grauwe vliegenvanger**. Vaak werden deze soorten op het prikkeldraad of in de toppen van de aanwezige bosjes in de weilanden opgemerkt. Later in de ochtend waren deze vogels weer vertrokken.

Op 6 april werd er een **snor** als trekkende soort opgemerkt in het gebied. Al vrij vroeg in de ochtend (08:45 uur) werd de soort heel kort zingend opgemerkt, en opgepikt in een meidoorn in het open veld. Al snel vertrok de vogel, via de bosschages, in noordoostelijke richting.

De overgrote meerderheid van het aantal trekkende vogels over de Regulieren was de **graspieper**. In totaal zijn 13.548 exemplaren over het gebied geteld. Grote groepen kwamen in stromen over het gebied in noordoostelijke richting gevlogen. Vaak werden er vroeg in de ochtend ook grote groepen opgemerkt in de weilan-

den, waar deze duidelijk hadden overnacht. Andere soorten piepers en kwikstaarten die over het gebied zijn waargenomen zijn **boompieper**, **gele kwikstaart**, **noordse kwikstaart** en **witte kwikstaart**. Noordse kwikstaart is een schaarse soort in ons gebied, en er worden maar zelden exemplaren aan de grond gezien. In de tweede week van mei kwamen groepen van enkele tientallen van deze soort aan de telpost voorbij.

Opvallend was het aantal vliegbewegingen van **appelvink** dit voorjaar. In totaal zijn er 59 vastgesteld, waarvan de bulk op woensdag 14 mei boven het gebied werden gezien, namelijk 31 exemplaren. Ook werden er op verschillende andere telposten deze opmerkelijke aantallen appelvinken gezien, zoals boven het Hazewater nabij Amersfoort. Het lijkt erop dat deze soort steeds algemener begint te worden in onze regio.

Conclusie & dankwoord

De Regulieren blijkt in het voorjaar een uiterst geschikte locatie om trekvogels over het binnenland te observeren. Voornamelijk roofvogels laten een duidelijke binding met het gebied zien, en lijken de schakel aan natuurgebieden als landschapselement te volgen. Op naar het volgende voorjaar!

Graag zou ik het Geldersch Landschap, en in het bijzonder Jan van den Bosch, willen bedanken voor de toestemming om de weilanden in de Regulieren te betreden. Hierdoor is het mogelijk om fantastische tellingen uit te voeren in een prachtige omgeving. Daarnaast aan alle tellers die tijdens het seizoen hun steentje hebben bijgedragen; in het bijzonder Eirik Kersten en Louis van Oort. 🐦

Paapje

